

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพ
ระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย
ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร
วิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้านต่างที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้
 - 1.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
 - 1.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
 - 1.3 สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
2. การแสดงออกทางศิลปะ
3. การวาดภาพระบายสีของเด็ก
4. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
5. การประกวดวาดภาพระบายสี
6. ความสามารถทางการวาดภาพระบายสี
7. เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็ก อายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เด็ก อายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ และ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการคัดเลือกจากเด็กที่ได้รับรางวัลระดับประเทศหรือนานาชาติที่ผู้ตัดสินเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือศิลปินระดับสูง หรือโดยองค์การที่น่าเชื่อถือโดยรางวัลที่ได้รับไม่เกิน 3 ปีย้อนหลัง โดยต้องได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่า 3 รางวัล

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง 43 คน

2.1 บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง 29 คน

2.2 ครูผู้สอนวิชาศิลปะที่โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ 14 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด เครื่องมือที่เป็นแบบสังเกต 1 ชุด และเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดย

3.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำไปเป็นกรอบโครงสร้างในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) ปลายเปิด จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดข้อคำถามจากกรอบแนวคิดในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีประเด็นหลักดังนี้

1.1 ประวัติภูมิหลัง

1.2 ความสนใจ ความถนัด

1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2. แบบสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานศิลปะ

ของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตนี้ จะนำไปประกอบกับเครื่องมืออื่นที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง ในการสังเกตจะทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะทำการสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก โดยการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตการณ์ทำงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการศึกษารอบการวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางศิลปะ ซึ่งมีประเด็นหลักดังต่อไปนี้ แรงบันดาลใจ การสร้างแนวความคิด การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ การใช้สื่อหรือเทคนิค และการประเมินผล รูปแบบของแบบบันทึก การสังเกตนี้จะเป็นลักษณะการบันทึกสิ่งที่ปรากฏว่ามีหรือไม่มี การปฏิบัติประเด็นต่างๆ โดยจะมีการบันทึกรายละเอียดต่างๆที่พบเห็นหรือจากการซักถาม จากกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนนี้เป็นความคิดที่ไม่ได้ปรากฏออกมาให้เห็นขณะที่กำลังปฏิบัติงานศิลปะ แบบสังเกตแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแนวความคิด

ตอนที่ 2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ

ตอนที่ 3 การใช้สื่อหรือเทคนิค

ตอนที่ 4 การประเมินผล

3. แบบสอบถามสำหรับครูศิลปศึกษาของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 6 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วย

2.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 กิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน

ทัศนศิลป์

4. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 5 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

3.3 ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะจำนวน 6 ท่านตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความตรง (Validity) ตามเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในด้านวิชาการทางศิลปะศึกษา
2. มีประสบการณ์ทางการสอนศิลปะศึกษา
3. เคยร่วมกิจกรรมกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

2. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วหาความเที่ยงของแบบสอบถามและคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทของครูศิลปะศึกษา 0.87 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทของผู้ปกครอง 0.92 แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา 12 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและครูศิลปะ เพื่อหาความเหมาะสม หรือข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบสังเกต จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่เป็น เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ จำนวน 30 คน วิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โทรศัพท์ติดต่อผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะให้กับนักเรียนของนัดหมาย วัน เวลา ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในงานที่มีการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี ตามความยินยอมและความสะดวกของผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะ ในการเก็บข้อมูล หลังจากการเก็บข้อมูลของแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต ในการสัมภาษณ์และสังเกตกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเก็บข้อมูลจำนวน 3 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้อง จากนั้นจึงขอความร่วมมือผู้ปกครอง และครู ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ด้วยตนเอง ในส่วนแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและการบรรยาย

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้าน บทบาทของผู้ปกครองและบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปศึกษา โดยให้คะแนนระดับปฏิบัติแต่ละรายการ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กำหนดค่าคะแนนของคำตอบแบบประมาณค่าโดยกำหนดระดับที่ปฏิบัติ โดยมีตัวเลขแสดงค่าไว้ 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
3	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
2	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
3.50 – 4.49	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
2.50 – 3.49	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
1.50 – 2.49	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
0.50 – 1.49	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) จากสูตร (ประคอง กรรณสูตร, 2531)

$$\text{ค่าเฉลี่ย} \quad \bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$F = \text{ความถี่ของคะแนน}$$

$$X = \text{ค่าน้ำหนักของคำตอบ}$$

$$N = \text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}$$

หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร (ประคอง กรรณสูตร, 2531)

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$S_x = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างประชากร}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกำลังสองกับความถี่}$$

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอรายงานการวิจัย โดยนำผลของการวิเคราะห์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์มานำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง พร้อมทั้งบรรยาย อภิปราย และข้อเสนอแนะการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ คือ

1. แบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอโดยการจับประเด็น

สำคัญจากการให้การสัมภาษณ์ของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในแต่ละหัวข้อที่ถาม นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1.1 ประวัติภูมิหลัง
- 1.2 ความสนใจความถนัด
- 1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2. แบบสังเกตการทำงานศิลปะเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการทำงานศิลปะโดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนำเสนอ โดยการในแต่ละหัวข้อที่สังเกต นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 2.1 การสร้างแนวความคิด
- 2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ
- 2.3 การใช้สีหรือเทคนิค
- 2.4 การประเมินผล

3. แบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

4. แบบสอบถามครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับครูศิลปศึกษาผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของครูศิลปศึกษา
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.1 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

- 3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน
- 3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
- 3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

ด้านการอภิปรายข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ด้าน โดยด้านที่ 1 จะอภิปรายผลในประเด็นด้านความสนใจและความถนัดของเด็ก ด้านที่ 2 อภิปรายผลในเรื่องปัจจัยทางด้านการเรียนการสอน ด้าน และด้านที่ 3 อภิปรายผลในเรื่องปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม